

KAYIPLAR:

EMİR NECİBOVIÇ NECİB

Emir Neciboviç Necib 10 Mart 1899 yılında Yetti suv (Semey) oblastında doğdu ve 27 Mart 1991'de, 92 yaşında iken, Moskova'da öldü.

E. N. Necib, 1923 yılında Moskova'daki Merkezî Yaşayan Doğu Dilleri Enstitüsü (eski adı: Lazarev Enstitüsü)'nün Türk ve Fars dilleri bölümünden mezun olduktan sonra Buhara'ya gidip sorumlu redaktör görevi ile *Azad Buhara* gazetesini çıkarmaya başladı.

1924–1927 yılları arasında Moskova'da SSCB Halkları Merkezî Yayınları'nın Orta-Asya ve Kazakistan bölümlerinin müdürlüğünü, 1927–1933 yılları arasında ise Semerkand ve Taşkent'te Özbekistan Devlet Yayınları bölümü müdürlüğünü yaptı.

1933–1939 yıllarında Devlet Film Çekimi ve Haritacılık Genel Müdürlüğü'nün Türkçe-Tatarca Bölümü'nde ders verdi.

1940'ta SSCB İlimler Akademisi'nin Özbekistan Şubesi'nin Dil, Edebiyat ve Tarih Enstitüsü'nün İlmî Sekreteri, 1941'de Müdür Yardımcısı 1942'de Müdürü oldu.

1944'te Özbekistan İlimler Akademisi Yayın evi Başkanlığını yaptı.

1944–1949 yıllarında Moskova'daki Yabancı Diller Enstitüsü'nde Türk-Uygur Dilleri Bölümü'nün müdürlüğünü yürütürken Moskova Devlet Üniversitesi'nin Filoloji Fakültesinde ve Doğu Dilleri Enstitüsünde Türk Şiveleri ve Orta-Asya Halklarının Edebiyat Tarihi konularında dersler verdi.

1949–1953 yıllarında SSCB İlimler Akademisi Şarkiyat Enstitüsünde Uygur Türkçesi ile Türk Şiveleri dersleri verdi.

Emir Necib'in Orta-Asya'nın tarihî ve çağdaş Türk şiveleri üzerindeki araştırmaları son yıllara kadar devam etmiştir. Necib bir taraftan Orta Türkçe devresinin temel eserlerinden Horezmî'nin *Muhabbet-nâme'si* (Horezmi, *Muhabbat-name*, İzdania teksta, transkripsiya, perevod i issledovanie, Moskova, 1961, 223 + 51 s.) ve Sarayh Seyf'in *Gülistan Tercümesi*'nin grameri (*Tyurkoyazıçnyy pamyatnik XIV veka "Gülistan" Seyfa Sarai i ego yazık, I-II*, Alma-Ata, 1975, 210 + 300 s.) ile Kutb'un Husrev ü Şirin'inin sözlüğünü *Kutb'un Husrev ü Şirin'inin Malzemesine Göre XIV. Asır Türk dilinin Tarihi -Mukayeseli Sözlüğü; İstoriko-sravnitelnyy Slovar Tyurkskix Yazıkov XIV*

veka, na materiale "Hosrav i Şirin" Kutba, Kniga I, Moskova 1979, 480 s.) başlığı ile neşrederken diğer taraftan da çağdaş Uygur Türkçesi üzerindeki araştırmalarını yayımlıyordu. Bunlar arasında *Uygur Tili (Uygurskiy Yazık*, Moskova 1954, 192 s.) ve Şincan özerk Bölgesi'ndeki Uygurların *Uygurca-Rusça Sözlük (Uygursko-Russkiy Slovar'*, Moskova-1968, 828 s.) başlığı ile 33.000 kelimelik sözlüğünü ve Çağdaş Uygur Türkçesi Grameri (*Modern Uygur*, Moscow 1971, 160 s.) adlı eserler önde gelmektedir.

Bu gibi çalışmalarını ile ilim âleminde çok müstesnâ bir yer alan Emir N. Necib 1957 yılında Türk Dil Kurumu'nun "Haberleşme Üyeliği"ne de seçilmişti.

E. N. Necib'in yayımlanan son eseri *XI. XIV. asırlar Türk Dili Tarihi Üzerine Araştırmalar (İssledovaniya Po İstorii Tyurkskih Yazıkov XI-XIV vv.*, Moskova, 1989, 284 s.) başlığını taşımaktadır. Necib bu eserinde Divanü Lügati't-Türk, Atebetü'l-hakayık, Divan-ı Hikmet, Kıssa-i Yusuf, Gülistan, Muhabbet-name, Husrev ü Şirin, Nehcü'l-feradis, Sirâcü'l-kulûb, Kadı Burhaneddin Divanı gibi metinler üzerinde yayımlanmış olduğu makalelerini toplamıştır.

Emir Neciboviç Necib 70 yıla yakın olan ilmî hayatında daha yayını yapılmamış birçok eseri de müsvedde olarak bırakmıştır.